

We gaan naar het museum!

Het skelet van een mammoet, een schilderij van Picasso, een avondjapon van de Koningin, een mummie uit het oude Egypte, de bustehouder van Mata Hari, een munt uit de middeleeuwen; wat valt er veel te zien in de Nederlandse musea! En dat geldt heus niet alleen voor grote mensen, want kinderen zijn meer dan welkom in alle 1250 museale instellingen die ons land rijk is. Een deel van die musea doet extra zijn best voor jonge bezoekers. En sommige musea zijn er zelfs exclusief voor kinderen! Musea gaan daarbij niet over een nacht ijs, ontdekte Rekels.



Het museum zoals wij dat kennen: een gebouw waarin allerlei betekenisvolle objecten worden bewaard en tentoongesteld, is er eigenlijk nog niet eens zo heel erg lang. Verzamelingen zijn natuurlijk van alle tijden, en dat de trotse eigenaar met zijn gekoesterde spulletjes wil pronken zal ook wel het geval zijn geweest in de prehistorie. Het is niet ondenkbaar dat een holenmens bijzondere schelpen op een rijtje in een grot legde en zijn makkers toegromde dat ze – misschien wel tegen betaling van een rattenhuidje – er even naar mochten kijken. (De passie voor) verzamelen is dus van alle tijden, de verzameling etaleren ook, maar 'pas' sinds de klassieke oudheid spreken we van een museum. Toch was er een groot verschil met de musea van nu: de pronkstukken waren alleen toegankelijk voor een kleine elite. Pas vanaf de 18e eeuw ontstond de gedachte dat musea er voor iedereen zouden moeten zijn. Een van de oudste 'moderne' musea ter wereld is het Teylers Museum in Haarlem. Het is in elk geval het oudste museum van Nederlands! Sinds 1784 kunnen bezoekers de collectie bekijken, die onder meer bestaat uit oude machines, fossielen, munten en prenten van Rembrandt.

Ouwe meuk

Fijn, al die leuke spulletjes, maar niet iedereen kopje thee, toch? Wat zou een kind nou eigenlijk te zoeken hebben in een stoffig museum vol ouwe meuk? Gundy van Dijk, museoloog en freelance educator, kan ons dat haarfijn uitleggen. 'Ik denk dat kinderen van nature nieuwsgierig zijn. Dat ze willen weten. Daarom blijven ze maar vragen stellen. Wat is dit? Hoe werkt dat? Het is leuk om dan een dialoog met ze aan te gaan!'

Kinderen willen dus graag weten, maar ze moeten wel een handje geholpen worden in een museum. Hier kan Gundy bij helpen. Zij weet precies hoe een museumcollectie toegankelijk kan worden gemaakt voor kinderen. Met haar bedrijf Thinking Education adviseert zij musea hierover. Gundy: 'Mijn werk is het op een leuke manier toegankelijk en begrijpelijk maken van dat wat je in een museum ziet. En daarnaast wil ik graag dat er iets beklijft. Dat als de kinderen naar buiten lopen, ze denken: dit is leuk, hier zou ik meer over willen weten, nooit geweten dat het zo zat! Dat is mijn rol.'

Waanzinnig onbevangen

'Het leuke aan kinderen is natuurlijk dat ze waanzinnig onbevangen zijn', legt Gundy uit. 'Ze stappen overal in, durven nog alles te vragen. Ik probeer altijd gebruik te maken van die verbazing, die verwondering, wanneer ik een programma maak. Ik weet inmiddels aardig wat goed aanspreekt in een collectie. Staat er iets met dieren op, of heeft het een hoog knuffelgehalte? Dan kan je er bijna zeker van zijn dat hele jonge kinderen het leuk vinden. >

Tekst: Renée Salome



MuseumKids

Bereid het museumbezoek voor en/of geniet er nog van na met dé site voor kinderen en musea: www.museumkids.nl. Hier kun je ook de Museuminspecteursapp downloaden (App Store & Google Play). En dat is leuk, want daarmee kunnen kinderen de bezochte musea beoordelen. Ook kunnen er meerdere spelletjes met Tikkit op de site worden gespeeld. Zo maken kinderen spelenderwijs kennis met bijvoorbeeld de schilderijen van Vincent van Gogh en de collecties van de Nederlandse kastelen.



Bij oudere kinderen zoek je het meer in een verhaallijn, of hoe je de objecten aanbiedt. Bij sommige tentoonstellingen zitten er wel drie lagen in het kinderaanbod! Voor de jongsten werken we dan bijvoorbeeld met poppen of knuffeldieren, die je in de collectie terugvindt. Hoewel de kinderen vooral met de poppen spelen, krijgen ze toch veel informatie over de tentoonstelling. Voor oudere kinderen doen we meestal iets met computers. We laten ze bijvoorbeeld digitaal kaartjes sturen. Gundy vaart niet alleen op haar eigen ervaring, maar maakt ook gebruik van theoretische kaders die haar helpen de aansluiting met haar doelgroepen te kunnen vinden. Zo leest ze veel over de ontwikkeling en werking van het kinder- en puberbrein.



VRIJSTAAND: ->

Museumbezoek duur?

Veel musea hanteren lagere prijzen of zijn zelfs gratis voor kinderen. Zo zijn het Rijksmuseum en Stedelijk Museum in Amsterdam gratis voor jongeren t/m 18 jaar. Het Centraal Museum in Utrecht opent pas de kassa vanaf 13 jaar, het Kröller-Müller Museum in Otterlo vanaf 7 en het Muiderslot in Muiden vanaf 4. Er is geen lijn in te ontdekken, dus check van tevoren nog even de website van het museum van jouw keuze. Tip: koop een museumkaart! Een jongerenkaart (t/m 18 jaar) kost € 25 per jaar. www.museumkaart.nl

En er is nog een methode om erachter te komen wat jonge museumbezoekers leuk vinden: gewoon vragen! Gundy: 'We maken altijd gebruik van klankbordgroepen wanneer we een tentoonstelling maken. Die leggen we voor wat we zouden willen doen en dan vragen we ze de hemd van het lijf. Zo ontdek je al snel wat wel en niet werkt.'

Speurtochten en games

Musea dragen op verschillende manieren hun kennis van de collectie over op kinderen. Gundy: 'Een museumdocent of een gids of rondleider kan hier een mooie rol in spelen! Die kan de mooiste verhalen vertellen over de tentoonstellingen en weet precies hoe de kinderen te prikkelen en enthousiasmeren. Maar voor overdracht hoeft er niet altijd een mannetje mee te lopen; een audiotour speciaal voor kinderen of een speurtocht met opdrachten is ook heel leuk! Net als apps en games, daar wordt meer en meer gebruik van gemaakt.'

Die games, worden die echt gespeeld? Gundy: 'Van de games die in het museum kunnen worden gespeeld weet ik van wel. Maar ik heb nog nooit een onderzoek gezien naar de online games. Op de site www.museumkids.nl, die door de Museumvereniging is gemaakt, staan allemaal spelletjes. Sommige zijn heel moeilijk, dan haak ik af, maar ik weet natuurlijk niet of dat ook voor kinderen geldt! Het leuke is dat ze gaan over de collectie. Als je eerst de game speelt en dan naar het Van Goghmuseum gaat, of andersom natuurlijk, dan zal je de zonnebloemen herkennen. Ik denk dat daar die meerwaarde zit.'

Een museumbezoek is bij uitstek iets om in de vakantie te doen. Dus worden tijdens de schoolvakanties veel extra's aangeboden, zoals creatieve activiteiten en een theater- of muziekvoorstelling.

Een zaadje planten

Al die moeite voor de kids! Maar is het die moeite ook waard? Zijn musea leuk voor alle kinderen? Of zijn er ook kinderen die het helemaal niet leuk vinden om naar een museum te gaan? 'Zeker, en die komen ook niet, zegt Gundy. 'Maar soms moet je iets een beetje forceren, vind ik. En daar komt cultuuronderwijs kijken. Museumbezoek wordt nu veel meer gestimuleerd op scholen.' Fijn voor ouders, want het is best duur om naar een museum te gaan, toch? Soms wel, erkent Gundy.

En soms valt het mee. 'Het is, denk ik, wel een brug voor ouders. Dat ondervond ikzelf laatst ook. Tijdens een vakantie was ik de museumkaarten vergeten, en toen zijn we ook geen museum in geweest. Te duur. Maar mét die kaarten gaan we veell!' Best jammer om kinderen niet naar het museum te laten gaan vanwege de kosten. Is het dan niet een idee om musea gratis te maken voor kinderen? Een aantal jaar geleden was daar nog sprake van, totdat na onderzoek bleek dat a. er landelijk gezien geen sprake zou zijn van hogere bezoekcijfers en b. de kosten simpelweg te hoog waren. De oplossing van musea om toch meer kinderen het museum in te krijgen? Ze moesten maar gewoon leuker en aantrekkelijker worden voor kinderen...

Cijferwerk

Er zijn 1250 museale instellingen in Nederland. In 2012 ontvingen deze 20,5 miljoen bezoekers, waarvan 4,5 miljoen kinderen en jongeren (tot 18 jaar). 36% hiervan deed dat in schoolverband.

Bron: Jaaruitgave Stichting Museana 2012

Gundy vindt wel dat musea gratis zouden moeten zijn voor kinderen. 'Het scheelt gezinnen enorm in de kosten, en dat werkt, denk ik, drempelverlagend. En vergeet niet: museumcollecties zijn van ons, het publiek. Ze zijn er voor iedereen. Maak het dan ook voor iedereen toegankelijk! Je moet kinderen jong met muziek, theater en cultuur in aanraking laten komen. Dan plant je volgens mij een zaadje voor later. Daar ben ik echt van overtuigd!'

Van iedereen en voor iedereen

Het kost de gemeenschap klauwen met geld om een museum in stand te houden. Niet iedereen vind het even leuk en het is crisis. Waarom zouden we er niet gewoon mee nokken? Omdat musea belangrijk voor ons zijn. 'Het is ons gezamenlijke bewustzijn', meent Gundy. 'Het gaat over wie wij zijn en waar we wonen.' Musea verzamelen en beheren collecties voor en namens de samenleving. Die spulletjes vormen het geheugen en vertellen de verhalen van een specifiek gebied. Musea overbruggen daarbij generaties en culturen. Je kunt veel leren en ontdekken in musea. En wist je dat er veel wetenschappelijk onderzoek wordt gedaan? Daarnaast is het gewoon leuk om naar een museum te gaan!

Top 5 Kindermusea

Gundy van Dijk tipt ons haar 5 favoriete musea om met de kinderen naar toe te gaan:

1. **Naturalis** in Leiden. 'Veel dieren, en dat doet het altijd heel goed bij jonge kinderen.' www.naturalis.nl
2. **Het kleine weeshuis** in het Amsterdam Museum. 'Vind ik heel erg mooi, omdat het over kinderen gaat. Ze kunnen zich hier goed verplaatsen in het leven van een weeskind in Amsterdam in de 17e eeuw.' www.amsterdammuseum.nl
3. **Het Openluchtmuseum** in Arnhem. 'Ook hier is de geschiedenis invoelbaar.' www.openluchtmuseum.nl
4. **Het Stedelijk Museum** in Amsterdam. 'Ik vind vooral de gesprekken met de kinderen over de moderne kunst zo leuk!' www.stedelijk.nl
5. **Het Joods Historisch Kindermuseum** in Amsterdam. 'Je bent welkom in het huis van een Joods gezin in het hier en nu en leert alles over hun gebruiken en geloof. Sterk dat het niet alleen over de Tweede Wereldoorlog gaat.' www.jhmkindermuseum.nl

Je kunt er genieten van mooie dingen, lachen om grappige dingen of huilen om zielige dingen. Een museumbezoek stemt vaak tot nadenken, bijvoorbeeld omdat je iets herkent uit je eigen levensgeschiedenis, of juist omdat iemand anders leven invoelbaar wordt. De Nachtwacht van Rembrandt in het Rijksmuseum, de winkel van Albert Heijn op de Zaanse Schans, het Batak wichelboek in het Tropenmuseum, de torakroon in het Joods Historisch Museum, de fibula van Wijnaldum in het Fries Museum, de draaikast in het Anne Frank huis, een draak op sterk water in het Zeeuws Museum, ruim 200 selfies van Heleen van Royen in het Letterkundig Museum, 17e-eeuwse vuurwapens in het Legermuseum, allemaal vertegenwoordigen zij een deel van onze gemeenschappelijke geschiedenis en identiteit. Dat is wel een bezoekje met de kinderen waard, toch? <